

Tillsyn och provningar brandlarm - egenkontroll

Förslag på miniminivå av egenkontroll av brandlarmanläggning, sammanställd efter genomgång av SBF110:6

Daglig tillsyn

- Kontroll av att centralutrustningen är i drift, inga fel eller störningar förekommer.
Eventuell lucka ska vara stängd och nyckel i uttaget läge (kan påverka larmöverföringen)

Månadsprov

Minst en gång per månad skall följande kontroller och provningar utföras:

- Prov av centralutrustningens indikeringar (lampsprov). Grön driftlampa ska lysa. Inga fel eller frångopplingar ska finnas i normalläget. Om frångoppling finns ska den vara noterad i kontrolljournal.
- Kontroll av nåtsäkring, skruva ur säkringen och se till att nätindikeringen på centralutrustningen slocknar
- Kontrollera batterier och strömförsörjning. I moderna system sköter centralen detta automatiskt. I äldre system kan det finnas öppna blybatterier (typ bilbatteri), dessa ska kontrolleras avseende syranivå och syradensitet. Påfyllning ska enbart ske med destillerat vatten.

Erforderlig skyddsutrustning ska användas vid kontroll av denna batterityp!

- Kontrollera att orienterings- och serviceritningar finns på plats och att de senaste ändringarna är införda så att ritningarna stämmer med verkligheten. Dokumentation över samtliga styrningar och hur de påverkas skall finnas i anslutning till centralapparaten (oftast finns de i pärm för serviceritning).
- Kontrollera att skötselavvisningar, anläggarintyg, besiktningsintyg och andra handlingar finns på plats i eller invid centralapparaten.
- Kontrollera att säkringar och andra nödvändiga reservdelar finns på plats.
(t.ex. reservglas och verktyg för byte av glas, glödlampor till indikeringslampor etc.)

Kvartalsprov

Utöver månadskontroll skall följande utföras: (Glöm inte att meddela larmcentral före provlarm)

- Ledningsnät, detektorer, larmknappar, skyltar m.m. kontrolleras okulärt med hänsyn till skador, blockering och upphängning.
- Larmprov av detektorer. Minst 10% av anläggningens sektioner ska provas. På ett år ska samtliga sektioner vara provade. Vid detektorprovning ska det kontrolleras att detektorns indikering fungerar, att centralapparaten tar emot larm på ett korrekt sätt. Det ska också kontrolleras att detektorns placering fortfarande är korrekt och att detektorns öppningar till mätkammaren är fria.
- Prova larmknappar i de aktuella sektionerna. Minst en larmknapp ska provas i varje sektion där larmknappar finns. Övriga larmknappar kontrolleras okulärt.
- Kontrollera att larmdon, dörrstängare och andra styrningar (t.ex. spjäll, fläktstopp etc.) i de aktuella sektionerna fungerar.
- Prova förbindelse med larmcentralen. Överföring av brandlarm provas i samband med detektorprovningen. Överföring av fellarm provas genom att t.ex. jacka ur en detektor.
Kontrollera om möjligt även att larmcentralen får larm om ledningsfel/avbrott i överföringen.
- Larmcentralens rutiner vid de olika larmen ska kontrolleras, kontaktpersoner och telefonnummer ska uppdateras.

En gång per år ska följande kontrolleras av anläggnings-skötaren

- Omfattningen av anläggningen, lokalerna samt vilken verksamhet som bedrivs kontrolleras. Behöver förändring göras, t.ex. byte av detektortyp eller komplettering med detektorer?
- Anläggningsägarens säkerhetsrutiner, har någonting förändrats?
- Om tidsstyrning finns av larmlagringsfunktion, är rätt tider programmerade?
- Kontrollera att detektorprov har genomförts i samtliga sektioner.
- Kontrollera att revisionsbesiktning har utförts och påträffade anmärkningar har åtgärdats.
- Kontrollera att servicebesök har skett och att upptäckta briser har åtgärdats.

Månads- och kvartalsprov samt övriga åtgärder ska noteras i kontrolljournal, avvikelser från normalläget undersöks och åtgärdas snarast.

Vanliga orsaker till onödiga larm

- **Heta arbeten t.ex. svetsning, slipning och kapning samt andra typer av rök- och dammalstrande arbeten**
Koppla bort aktuell detektor innan svetsarbetet påbörjas, glöm inte intilliggande detektorer/sektioner. Eftersom detektorskyddet är bortkopplat krävs höjd brandberedskap.
- **Damm**
Sågning och kapning i t.ex. gipsskivor och borrar i betongväggar ger ett fint damm som kan orsaka onödiga larm från rökdetektorer.
- **Matläggning eller värmning av krympslang**
Svetsning av plastmattor och värmning av krympslang kan förorsaka rökutveckling.
- **Stearinljus, tomtebloss och rökmaskiner**
- **Rökning**
- **Ånga från duschar, tvätt - eller diskmaskiner**
- **Matlagning och brödrostning**
Normal matlagning måste kunna utföras. Placera därför aldrig en brödrost under en rökdetektor.
- **Avgaser från bilar och truckar**
- **Vattenläckage**
Vatten från ett litet hål i taket kan rinna in i detektorn och orsaka onödiga larm. Problemet gäller alla typer av detektorer, även värmedetektorer. De flesta leverantörer har speciella fuktskydd.
- **Insekter**
Ett vanligt problem speciellt i södra Sverige. Små insekter som kommer igenom nätet i rökdetektorer kan störa detektorns funktion. Detektorn uppfattar insekten som rökpartikel och startar brandlarmet.
- **Ändringar i verksamheten**
En förändring i verksamheten kan betyda att en annan detektortyp bör installeras.
- **Bristande underhåll**
En brandlarmanläggning måste underhållas. Smutsiga detektorer kan utlösa onödiga larm eller leda till helt utebliven larmsignal. Äldre typer av värmedetektorer har en legering som härdar med åren vilket innebär en högre utlösningstemperatur. Det är viktigt att regelbundet serva brandlarmanläggningen för att behålla den ursprungliga skyddsnivån.
- **Batteriernas kondition**
Ett kort spänningsbortfall på en brandlarmanläggning med dåliga batterier kan göra att centralen går i larmläge eller att larmsändaren aktiveras. Livslängden på batterier är mycket varierande och det enda sättet att avgöra konditionen är genom ett belastningsprov.